

Български Център за Нестопанско Право

ул. "Добруджа" № 6, София 1000
тел.: (02) 981 53 80, тел./факс: (02) 988 81 66
e-mail: info@bcnl.org

Изх. № 152/15.04.2004 г.

ДО ЦЕНТРАЛНИЯ РЕГИСТЪР НА
ЮЛНЦ ЗА ОБЩЕСТВЕНОПОЛЕЗНА
ДЕЙНОСТ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

СТАНОВИЩЕ

НА БЪЛГАРСКИЯ ЦЕНТЪР ЗА НЕСТОПАНСКО ПРАВО

**ОТНОСНО: СТАТУТА НА ЗАВЕРЕНИ ОТ ЗАКОНА ЮЛНЦ, ПЪРВОНАЧАЛНО
ОПРЕДЕЛИЛИ СЕ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ДЕЙНОСТ В ЧАСТНА ПОЛЗА**

В алинея 2 на Параграф 1 от Преходните и заключителните разпоредби (ПЗР), от Законът за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) се предвижда, че юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), които желаят да бъдат определени за осъществяване на общественополезна дейност, трябва да представят заявление за вписване в Централния регистър при Министерство на правосъдието в тригодишен срок от влизането на закона в сила.

Въпреки, че алинея 2 не споменава изрично, че нейното приложение се отнася единствено до заварените при влизането в сила на закона ЮЛНЦ, изводът за това нейно приложно поле се извлича по тълкувателен път със следните аргументи:

1. систематичното място на разпоредбата е в параграф от ПЗР, който третира правното положение единствено на заварените ЮЛНЦ;
2. началната дата, от която започва броенето на предвидения в разпоредбата срок е датата на влизане в сила на закона и с тази дата няма как да бъдат обвързани факти, настъпващи след нея.

Член 42 от ЗЮЛНЦ предвижда, че ЮЛНЦ, определено за осъществяване на общественополезна дейност, не може да се преобразува в ЮЛНЦ за осъществяване на дейност в частна полза. С аргумент за противното ЮЛНЦ в частна полза могат свободно да се преобразуват в ЮЛНЦ в обществена полза. Така, едно заварено ЮЛНЦ, определило се при действието на ЗЮЛНЦ в частна полза може по всяко време от своето съществуване да се самоопредели в ЮЛНЦ за извършване на дейност в обществена полза.

КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ЗА ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ В БЪЛГАРИЯ

Юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) са основни субекти на гражданското общество. Те са продукт на личната инициатива на гражданите за обединяване на техните общи интереси в определени неограничени по своето разнообразие обществени сфери, като социална сфера, здравеопазване, наука, култура, изкуство, образование, спорт и т.н. Те представляват реалното проявление на свободата на сдружаване и свободата на изразяване на мнение, регламентирани в международните договори и в Конституцията на Република България като основни човешки права.

Създаването на благоприятна правна рамка за неправителствените организации (НПО) е една от най-важните предпоставки за съществуването на жизнено и активно гражданско общество и е основна гаранция за пълноценното упражняване на човешките права, свързани със свободата на сдружаване и на изразяване на мнението.

Настоящата концепция е разработена на базата на проучване, реализирано чрез анонимен въпросник, разпространен сред над 1000 действащи ЮЛНЦ и получени отговори от 205 организации. Тя има за цел да отрази позицията на мнозинството от активно действащите в страната НПО за необходимите според тях промени на законодателството, имащо отношение към тяхната дейност.

I. ОБЩА ПРАВНА РАМКА НА НПО

Законът за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) в сила от 01.01.2001 година е доказал своите достойнства, като основен устройствен нормативен акт, регламентиращ юридическите лица с нестопанска цел, приет на мястото на остарелия и оскъден като правна уредба Закон за лицата и семейството.

Практиката по прилагането на закона обаче показва определени проблеми в някои насоки, основните от които са:

1. Необходимо е отпадане на изискването за свикване на Общо събрание чрез публикуване на покана в Държавен вестник и за провеждане му единствено в населеното място, където се намира седалището на сдружението;

2. Наложително е да се доразвие ролята на Централният регистър при Министерството на правосъдието като гарант за прозрачността на вписаните в него организации, както и да се предвиди конкретна санкция за неизпълнение на задължението за представяне на годишната информация за дейността от ЮЛНЦ, вписани в него. Понастоящем законът не предвижда такава санкция и една част от организациите в обществена полза не изпълняват това свое задължение.

Решения

Разрешаването на горните проблеми, свързани с общата правна рамка е твърде важно с оглед на бъдещото функциониране на неправителствения сектор като цяло. Това може да се реализира с изменения и допълнения на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.